

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3132/2017. (V. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 28.Pf.21.037/2015/11. számú végzése, valamint a Kúria Gfv.VII.30.585/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Illés Attila József ügyvéd, 1141 Budapest, Álmos vezér útja 63.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria Gfv.VII.30.585/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Ítéltábla 28.Pf.21.037/2015/11. számú végzésére kiterjedő hatállyal.
- [2] Hiánypótlási felhívást követően kiegészített indítványában az indítványozó külön-külön kérte a Kúria Gfv.VII.30.585/2016/2. számú végzése és a Fővárosi Ítéltábla 28.Pf.21.037/2015/11. számú végzése megsemmisítését, mert azok álláspontja szerint sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], jogorvoslathoz való jogát [XXVIII. cikk (7) bekezdés] és az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését.
- [3] Az alapul szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó az alperes jogelődjével ügyfélszámla, értékpapír számla, valamint értékpapír letéti számla vezetésére, letéti őrzésére, letétkezelésre, értékpapír bizományosi és/vagy adásvételi szerződésre és egyéb befektetési és kiegészítő befektetési szolgáltatási tevékenységekre, ügyletekre irányuló keretszerződést, a keretszerződésre tekintettel határidős és opciós tőzsdei ügyletekre kiegészítő megállapodást és óvadéki megállapodást kötött. A keretszerződés XI. fejezete az egyéb rendelkezések között tartalmazta, hogy az esetleges vitás kérdéseket a szerződő felek egyeztetés útján kísérik meg rendezni, ennek sikertelensége esetén a Pénz- és Tőkepiaci Választottbíróság kizárólagos illetékességét kötik ki. Az indítványozó által indított perben az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta a felperes keresetét, mivel azt állapította meg, hogy a választottbírósági kikötés – figyelemmel a 3/2013. számú polgári jogegységi határozatra (a továbbiakban: 3/2013 PJE) is –, mint fogyasztói szerződésbe foglalt, egyedileg meg nem tárgyalt kikötés, érvénytelen. Emiatt nem lehetett a pert a választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Vbt.) 8. §-a alapján megszüntetni. Az indítványozó keresetét ugyanakkor alaptalannak találta, és azt elutasította.
- [4] Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt, melyben kérte az ítélet megváltoztatását, felvetve annak hatályon kívül helyezése indokoltságát is. Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság alkotmányjogi panasszal támadott végzésében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 251. §-a alapján az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és a Pp. 157. §-a értelmében a pert megszüntette. Kifejtette, hogy a permegszüntetésére irányuló kérelmét az alperes a felperesi keresetlevélre benyújtott érdemi ellenkérelmében előterjesztette, így a másodfokú bíróságnak a választottbírósági szerződés létrejöttét, érvényességét, hatályosságát és betarthatóságát vizsgálnia kellett. A Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak a választottbírósági kikötéssel összefüggésben tett megállapításaival. A körülmények mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó gazdasági tevékenység körébe eső célból szerződött, a perbeli szerződések tekintetében nem volt fogyasztónak tekinthető. Mivel a választottbírói kikötést a felek egyedileg nem tárgyalták meg, az csak általános szerződési feltételként válhatott a peres felek megállapodásának részévé. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján azt állapította meg, hogy rendszeres tőzsdei jelenlétre, részvételre, tőzsdei ügyletkötések céljára létrehozott megállapodás esetén az ügyletből eredő jogvitáknak a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbíróság hatáskörébe utalása a szokásosnak megfelelő rendelkezés, amelyre nem kellett külön felhívni a befektetési szolgáltatóval szerződő nem fogyasztó fél figyelmét. Emiatt pedig a kikötés nem volt érvénytelen.

- [5] A Fővárosi Ítéltábla végzését az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel támadta meg, és kérte a jogerős végzés hatályon kívül helyezését, valamint a másodfokú bíróságnak a per további tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítását. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította. Utalt a Pp. 270. § (2) és (3) bekezdésére, melyek szerint felülvizsgálati kérelemnek az ügy érdemében hozott jogerős végzés, illetve a pert a Pp. 157. § a) és g) pontja, valamint 157/A. § (1) bekezdése szerint megszüntető jogerős végzés ellen van helye. Az indítványozó által támadott jogerős végzés nem volt minősíthető egyiknek sem. A Fővárosi ítéltábla döntése ténylegesen a Vbt. 8. § (1) bekezdésén alapult, amivel szemben felülvizsgálati kérelem benyújtása kizárt. Hasonlóan foglalt állást a Kúria a BH 2012/97. számon közzétett döntésében is.
- [6] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott alapjoga azért sérült, mert a másodfokú bíróság az indítványozót annak fogyasztói minősége ellenére fosztotta meg a tisztességes eljárásból való jogától. Az alperes a rendes bíróságok hatáskörének hiányát az elsőfokú eljárásban kifogásolta, e kérdésben az elsőfokú bíróság állást is foglalt, a jogvitát pedig érdemben bírálta el. A hatáskör megállapításával kapcsolatban egyik fél sem élt fellebbezéssel, a rendes bíróság „illetékességét” tehát a felek elfogadták. A Fővárosi Ítéltábla ezzel szemben kiterjesztette a vizsgálatot az elsőfokú ítélet fellebbezéssel nem érintett részére, megsértve ezzel az eljárási szabályokat. A XXVIII. cikk (7) bekezdésével az ítéltáblai végzés azért ellentétes, mert a vonatkozó jogszabályi rendelkezések biztosították az elsőfokú ítélettel szembeni fellebbezést, a másodfokú bíróság döntése miatt azonban ezzel a jogával az indítványozó nem tudott élni. Az indítványozó az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének a sérelmét azzal indokolta, hogy a Fővárosi Ítéltábla a 3/2013. PJE határozatát nem tartotta magára nézve kötelezően érvényesítendő szabálynak.
- [7] Az indítványozó érvelése szerint a Kúria Gfv.VII.30.585/2016/2. számú végzése azért sérti a tisztességes eljárásból való alapjogát, mert annak ellenére, hogy az indítványozónak a Pp. 270. §-a lehetőséget és jogot biztosított a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére és az Ítéltábla által elkövetett jogszabálysértés kivizsgálásának indítványozására, a Kúria a felülvizsgálati kérelem tárgyában nem döntött, azt érdemben nem bírálta el. Ezzel pedig megfosztotta az indítványozót attól a jogától, hogy az őt ért jogsérelem miatt előterjesztett kérelmét elbírálják. A kúriai végzés – állítja az indítványozó – sérti a jogorvoslathoz való jogát is. Ennek alátámasztásaként előadta, hogy a Kúria a másodfokú döntésről, annak jogszerűségéről és elfogadhatóságáról, az indítványozó által hivatkozott jogséremlmek jogosságáról nem hozott döntést. A Kúria a sérelmezett másodfokú végzés vonatkozásában ténylegesen nem nyújtott jogorvoslatot, az ítéltáblai végzés jogszerűsége elbírálatlan maradt. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését is sérti a kúriai végzés, mert az indítványozót érintő azon jogalkalmazási kérdésben, hogy fogyasztónak kell-e tekinteni vagy sem, és ennek okán a választottbírói kikötés érvényes volt vagy sem, tehát hogy a 3/2013. PJE alkalmazandó-e az ő ügyében, nem született érdemi döntés.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert az alábbiak szerint nem felel meg az Abtv.-ben foglalt feltételeknek.
- [10] Az Alkotmánybíróság külön vizsgálta a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt.
- [11] 2.1. A Fővárosi Ítéltábla jogerős végzését az indítványozónak 2016. június 3. napján kézbesítették. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2016. november 21-én személyesen nyújtotta be az elsőfokú bíróságnál. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A hatvannapos határidő ezért 2016. augusztus 2. napján lejárt. Kétségtelen, hogy az indítványozó a jogerős ítéltáblai végzéssel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, a felülvizsgálati kérelmét pedig a Kúria hivatalból elutasította. Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése szerint „[h]a a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) be-

kezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában.” E rendelkezés jelen ügyben azért nem volt alkalmazható, mert a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel nem utasította vissza. Az indítványozó ugyanis a jogerős végzést korábban önállóan alkotmányjogi panasszal nem támadta meg, kizárólag a kúriai végzés elleni alkotmányjogi panaszával együtt sérelmezte.

- [12] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Ítéletábla végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz elkésett.
- [13] 2.2. Kúria végzését támadó alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság egyrészt arra a következtetésre jutott, hogy az az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésével összefüggésben nem elégíti ki az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményt. A hivatkozott Abtv.-rendelet értelmében alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelme miatt lehet előterjeszteni. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. E rendelkezés a Kúriának a bírósági szervezeten belül betöltött feladatáról (jogegység biztosítása), ennek érdekében pedig jogegységi határozat hozatalára való felhatalmazásról szól, az indítványozónak nem biztosít alanyi alkotmányos jogot.
- [14] 2.3. A kúriai végzéssel szembeni alkotmányjogi panasz, másrészt, nem elégíti ki az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek egyikét sem, sem a tisztességes bírósági eljáráshoz, sem a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben. Az Abtv. 29. §-a következőképpen rendelkezik: „Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.”
- [15] Az indítványozó azért állította a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelmét, mert bár a Pp. 270. §-a lehetőséget és jogot biztosított a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére, a Kúria a felülvizsgálati kérelem tárgyában nem döntött, azt érdemben nem bírálta el.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az eljárás tisztességessége olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan”, „igazságtalan”, vagy „nem tisztességes” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.].
- [17] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból nem következik, hogy a jogalkotónak rendkívüli perorvoslati lehetőséget kellene biztosítania. Ilyen perorvoslat léte vagy hiánya (kizártsága) nem befolyásolja az eljárás tisztességességét. A rendkívüli perorvoslati kérelmek előterjesztésének feltételeit törvény határozza meg, e szabályok konkrét ügyekben való értelmezése és alkalmazása a bíróságok, jelen esetben a Kúria feladata. Az indítványozó ügyében logikus érveléssel alátámasztott végzésében a Kúria úgy foglalt állást, hogy a Pp. 270. § (3) bekezdése csak a 157. § a) és g) pontja, valamint 157/A. § (1) bekezdése szerint megszüntető jogerős végzés ellen enged felülvizsgálatot. Ezzel szemben a jogerős ítéletáblai végzés ténylegesen a Vbt. 8. §-án alapul, mellyel szemben kizárt a felülvizsgálat. Az indítványozó lényegében a kúriai törvényértelmezést kifogásolta, azzal nem értett egyet. Az Alkotmánybíróság feladata alkotmányjogi panasz alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, csupán törvényességi szempontból nem bírálja felül a bírósági döntéseket, és nem foglal állást valamely jogszabályi rendelkezés értelmezésének helyességéről vagy helytelenségéről. Márpedig jelen ügyben kizárólag e törvényértelmezési kérdés eldöntése vezetett ahhoz, hogy a Kúria érdemben nem bírálta el a felülvizsgálati kérelmet: a felülvizsgálat törvényi kizártsága miatt nem született érdemi határozat. Az indítványozó ezt meghaladóan nem hozott fel semmit a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmének alátámasztására. Önkényes eljárás a Kúria részéről pedig nem volt megállapítható. Emiatt az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem vet fel sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [18] Az indítványozó szerint a kúriai végzés sérti a jogorvoslathoz való jogát is. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint [lásd például: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3022/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [14] és [19]; 3186/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [20]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]; 3071/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [16]; 3100/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3274/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [14]; 3035/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [6]] az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bí-

rői, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti. A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe, mivel a rendkívüli jogorvoslat nem tekinthető az alkotmányos jogorvoslathoz való jog részének [például: 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés]. A jogorvoslathoz való jog a többfokú jogorvoslathoz való jogot nem foglalja magában. Ezt nem befolyásolja az sem, hogy a polgári perjog keretei között a felülvizsgálat jogorvoslatnak (perorvoslatnak) minősül.

[19] Mivel az indítványozó által felvetett jogsérelem nem hozható érdemi alkotmányos összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében megfogalmazott jogorvoslathoz való joggal, ezért az alkotmányjogi panasz sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.

[20] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *d)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 23.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1921/2016.

